

Ενημερωτικό Έντυπο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2014 - 2020

Επενδύοντας στη γη και στους ανθρώπους μας

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 2014-2020

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει
στις αγροτικές περιοχές

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΠΑΑ 2014-2020) αποτελεί το κύριο εργαλείο άσκησης αγροτικής πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα παραγωγής και της κυπριακής υπαίθρου. Αποτελείται από μια σειρά μέτρων τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, τη διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

Στα πλαίσια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 αναμένεται να διατεθούν ως δημόσια δαπάνη € 243,3 εκ. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης συνεισφέρει στο Πρόγραμμα το 53% της συνολικής δημόσιας δαπάνης ενώ το υπόλοιπο ποσό θα διατεθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία ως

Εθνική Συμμετοχή. Το Πρόγραμμα εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 3 Δεκεμβρίου 2015.

Οι προκηρύξεις των μέτρων που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 και όλο το συνοδευτικό υλικό (προθεσμίες υποβολής αιτήσεων, ενημερωτικοί οδηγοί, αιτήσεις) θα λαμβάνουν ευρεία δημοσιότητα μέσα από πολλαπλά κανάλια επικοινωνίας και διάχυσης της πληροφόρησης (διαδίκτυο, ανακοινώσεις στον τύπο, ενημερωτικές συγκεντρώσεις).

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 απευθύνεται σε διάφορες κατηγορίες δικαιούχων όπως γεωργούς, ομάδες παραγωγών, επιχειρήσεις, ιδιώτες, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεργασίες, κυβερνητικά τμήματα και άλλους φορείς.

ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Διαχειριστική Αρχή

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος έχει οριστεί ως Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2014-2020. Η Διαχειριστική Αρχή είναι αρμόδια για τη διαχείριση και εφαρμογή του Προγράμματος με αποδοτικό, αποτελεσματικό και ορθό τρόπο.

Οργανισμός Πληρωμών

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών έχει οριστεί ως Αρχή Πληρωμών για το ΠΑΑ 2014-2020. Ο Οργανισμός Πληρωμών είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση και τον έλεγχο των δαπανών του ΠΑΑ 2014-2020.

Η πληροφόρηση που περιλαμβάνεται στο ενημερωτικό έντυπο στοχεύει στη γενική ενημέρωση του κοινού και των δυνητικών δικαιούχων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 για τις δυνατότητες χρηματοδότησης που παρέχονται. Η περιγραφή των μέτρων δεν είναι εξαντλητική και δεν δεσμεύει νομικά τη Διαχειριστική Αρχή και τον ΚΟΑΠ. Η πλήρης περιγραφή των όρων και προνοιών του κάθε μέτρου περιλαμβάνεται στο κείμενο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (και στις εκάστοτε τροποποιήσεις του) καθώς και στα ειδικά έντυπα που συνοδεύουν την κάθε προκήρυξη. Το πλήρες κείμενο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος www.moa.gov.cy

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**ΣΕΛΙΔΑ**

ΜΕΤΡΟ 1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	6
ΜΕΤΡΟ 3	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ	8
ΜΕΤΡΟ 4	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	10
ΜΕΤΡΟ 6.1	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ	14
ΜΕΤΡΟ 7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	16
ΜΕΤΡΟ 8	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ	18
ΜΕΤΡΟ 9	ΣΥΣΤΑΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	22
ΜΕΤΡΟ 10	ΓΕΩΡΓΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	23
ΜΕΤΡΟ 11	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	31
ΜΕΤΡΟ 12	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ NATURA 2000 ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΥΔΑΤΑ	33
ΜΕΤΡΟ 13	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΛΛΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	34
ΜΕΤΡΟ 14	ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ	35
ΜΕΤΡΟ 16	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	36
ΜΕΤΡΟ 19	ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER	38
ΜΕΤΡΟ 20	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	41
	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	42

ΜΕΤΡΟ 1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €2.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο στοχεύει στην επαγγελματική κατάρτιση και τον εμπλουτισμό γνώσεων και εμπειριών των γεωργοκτηνοτρόφων και των δασοκαλλιεργητών.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΡΙΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 1.1

Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων

Καθεστώς 1.2

Δράσεις ενημέρωσης και επίδειξης

Καθεστώς 1.3

Βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων και δασών καθώς και επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και δάση

Καθεστώς 1.1

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μέσω του Καθεστώτος υλοποιούνται προγράμματα κατάρτισης τόσο για υφιστάμενους γεωργούς όσο και για νέους γεωργούς πρώτης εγκατάστασης.

Τα θέματα των προγραμμάτων κατάρτισης θα αφορούν μεταξύ άλλων τη βιολογική γεωργία, τις αρδεύσεις και την εξοικονόμηση νερού, την ορθή χρήση φυτοφαρμάκων, την προώθηση γεωργικών προϊόντων, την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, την πολλαπλή συμμόρφωση, εξειδικευμένα προγράμματα για κλάδους παραγωγής καθώς και δασικές εκπαιδεύσεις.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, το οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη για την πραγματοποίηση των εκπαιδεύσεων.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 1.2

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ενισχύονται δράσεις ενημέρωσης που θα αποσκοπούν στη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τη γεωργία και τη δασοκομία στοχεύοντας στη μεταφορά γνώσεων προς τους δικαιούχους σχετικά με την επαγγελματική τους ενασχόληση. Η ενημέρωση γίνεται μέσω εκθέσεων, συναντήσεων, παρουσιάσεων και μέσω έντυπων ή ηλεκτρονικών εντύπων. Επιπρόσθετα στο πλαίσιο του Καθεστώτος πραγματοποιούνται δράσεις επίδειξης για να παρουσιάζουν νέες τεχνολογίες, τη χρήση βελτιωμένων μηχανημάτων, νέες πρακτικές καλλιέργειας και προστασίας καλλιεργειών. Οι επιδείξεις αυτές πραγματοποιούνται είτε σε αγροκτήματα ή σε άλλο κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, το οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη για την πραγματοποίηση των δράσεων ενημέρωσης και επίδειξης.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 1.3**ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΑΣΗ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Ανταλλαγές και επισκέψεις γεωργών και δασοκόμων σε εκμεταλλεύσεις του εξωτερικού με στόχο τον εμπλουτισμό των γνώσεων των συμμετεχόντων για καλές πρακτικές που χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες καθώς και για να ενημερωθούν για εξειδικευμένες πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλες χώρες.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οργανισμοί με νομική υπόσταση οι οποίοι έχουν πεδίο ενασχόλησης το γεωργικό ή/και δασοκομικό τομέα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα παρέχεται στη βάση προκαθορισμένων τιμών που θα αναφέρονται στην προκήρυξη του Καθεστώτος.

ΜΕΤΡΟ 3 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €3.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Μέτρου είναι η παροχή στήριξης σε όλες τις νέες συμμετοχές γεωργών σε κοινοτικά, εθνικά και εθελοντικά συστήματα ποιότητας με σκοπό την άμβλυση των πρόσθετων επιβαρύνσεων εξαιτίας των επιπλέον υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται και επιπλέον δαπανών που απαιτούνται κατά τα πρώτα χρόνια συμμετοχής σε τέτοιου είδους συστήματα. Το Μέτρο στοχεύει επίσης στη στήριξη δραστηριοτήτων ενημέρωσης και προώθησης που έχουν ως στόχο την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών όσον αφορά στην ύπαρξη και στην παρουσίαση/ προβολή των προδιαγραφών των προϊόντων που παράγονται στην Κοινότητα κάτω από τα κοινοτικά και τα εθνικά συστήματα ποιότητας.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΔΥΟ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 3.1

Ενίσχυση για νέες συμμετοχές σε συστήματα ποιότητας

Καθεστώς 3.2

Ενίσχυση για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης που εφαρμόζονται από ομάδες παραγωγών στην εσωτερική αγορά

Καθεστώς 3.1**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Το Καθεστώς αυτό καλύπτει πάγιες δαπάνες γεωργών και ομάδων παραγωγών που είναι νέοι συμμετέχοντες στα πιο κάτω συστήματα ποιότητας/πιστοποίησης:

- α. Κοινοτικά συστήματα ποιότητας
- β. Εθνικά συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων, βάμβακος ή τροφίμων,
- γ. Εθελοντικά συστήματα πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων τα οποία αναγνωρίζονται από αρμόδιο Όργανο.

Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι πάγιες δαπάνες που περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Δαπάνες που απαιτούνται για την υιοθέτηση ενός από τα προαναφερθέντα συστήματα ποιότητας
2. Δαπάνες για την συμμετοχή ενός γεωργού σε ένα από τα προαναφερθέντα συστήματα
3. Δαπάνες ελέγχων / πιστοποίησης που είναι απαραίτητοι για επαλήθευση της τήρησης των προδιαγραφών του σχετικού συστήματος ποιότητας

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Γεωργοί και ομάδες γεωργών που είναι νέοι συμμετέχοντες στα συστήματα ποιότητας/πιστοποίησης που αναφέρονται στην περιγραφή του Καθεστώτος. Οι γεωργοί μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η στήριξη θα παρέχεται ως ετήσιο ποσό υπό μορφή κινήτρου, του οποίου το ύψος θα καθορίζεται ανάλογα από το ύψος των πάγιων δαπανών που απορρέουν από τη συμμετοχή στα συστήματα που λαμβάνουν στήριξη, για μέγιστη διάρκεια πέντε ετών.

Το ανώτατο ποσό ενίσχυσης θα είναι € 3.000 ανά γεωργική εκμετάλλευση ετησίως, ανά σύστημα ποιότητας.

Καθεστώς 3.2**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Το Καθεστώς καλύπτει δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης οι οποίες είναι σχεδιασμένες να ωθήσουν τον καταναλωτή στην αγορά γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων που καλύπτονται από τα κοινοτικά συστήματα ποιότητας και τα εθνικά συστήματα ποιότητας.

Ειδικότερα οι επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνουν:

- την οργάνωση και/ή τη συμμετοχή σε εμποροπανηγυρεις, εκθέσεις και άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις/δράσεις δημοσίων σχέσεων
- δραστηριότητες πληροφόρησης και προώθησης μέσα από διαφορετικά κανάλια επικοινωνίας ή στα σημεία πώλησης εθνικής ή ευρωπαϊκής σημασίας

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι ομάδες παραγωγών, δηλαδή νομικές οντότητες οι οποίες φέρουν μαζί επιχειρηματίες οι οποίοι συμμετέχουν σε ένα σύστημα ποιότητας γεωργικών προϊόντων, βάμβακος ή τροφίμων.

Οι εν λόγω ομάδες μπορεί να είναι ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, ενώσεις ομάδων παραγωγών, ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, διεπαγγελματικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από την αρμόδια εθνική αρχή.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η στήριξη ανέρχεται στο 70% του επιλέξιμου κόστους της δράσης, με μέγιστο ύψος επιδότησης τις €100.000 ανά δικαιούχο ανά τριετία.

ΜΕΤΡΟ 4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €53.700.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο 4 αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 αφού καλύπτει το μεγαλύτερο φάσμα των επενδύσεων στον αγροδιατροφικό τομέα του τόπου. Ο αγροδιατροφικός τομέας χαρακτηρίζεται από σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας που απορρέουν κυρίως από τα διαρθρωτικά προβλήματα του τομέα σε συνδυασμό με τους υφιστάμενους περιβαλλοντικούς, κλιματικούς και γεωφυσικούς περιορισμούς.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΡΙΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 4.1

Επενδύσεις που βελτιώνουν τις συνολικές επιδόσεις και τη βιωσιμότητα των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

Καθεστώς 4.2

Επενδύσεις που αφορούν στη μεταποίηση, εμπορία και ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων

Καθεστώς 4.3

4.3.1 Χωροταξική κτηνοτροφική ανάπτυξη

4.3.2 Επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με τα ύδατα

4.3.3 Εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών σε αρδευτικά έργα

Καθεστώς 4.1**ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΕΛΤΙΩΝΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΟΚΗΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Μέσω του Καθεστώτος παρέχεται ενίσχυση για υλοποίηση επενδύσεων σε γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, στοχεύοντας στον εκσυγχρονισμό, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Το Καθεστώς χωρίζεται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το είδος και το ύψος της επένδυσης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α - Κλιματικά έξυπνη γεωργία

- Συνολική επένδυση €5.000 μέχρι €80.000
- Επενδύσεις που συμβάλλουν:
  - στην εξοικονόμηση ύδατος
  - στην διαχείριση κτηνοτροφικών αποβλήτων (η επένδυση μπορεί να ξεπερνά τις €80.000)
  - παραγωγή και χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β - Εκσυγχρονισμός γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

- Ενίσχυση όλων των επενδύσεων

- Ελάχιστο ύψος επένδυσης €15.000 στις ορεινές περιοχές και €30.000 στις υπόλοιπες περιοχές
- Μέγιστη ενίσχυση ανά αίτηση: €400.000 και €600.000 για συμμετέχοντες στο Μέτρο 6.1 «Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών»

Σημειώνεται ότι τα ανώτατα ποσά ενίσχυσης θα καθορίζονται σε κάθε πρόσκληση.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή επιχειρησιακή ομάδα, που είναι επικεφαλής γεωργοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης και αποδεικνύει τη νόμιμη κατοχή της.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΕΠΕΝΔΥΣΗ	
	Ορεινή Περιοχή	Λοιπές Περιοχές
Νέοι γεωργοί	70%	60%
Λοιποί δικαιούχοι	50%	40%

Η επιπρόσθετη ενίσχυση για τους νέους γεωργούς παρέχεται σε άτομα ηλικίας κάτω των 40 ετών τα οποία έχουν εγκατασταθεί ως γεωργοί κατά τα τελευταία πέντε έτη.

Καθεστώς 4.2 **ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ,** **ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς 4.2 στοχεύει στην ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση ή/και εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Ειδικότεροι στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- Η αναβάθμιση ή/και δημιουργία σύγχρονων μονάδων μεταποίησης ή/και εμπορίας γεωργικών προϊόντων
- Η ανάπτυξη νέων προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία
- Η ανάπτυξη νέων επεξεργασιών και η εφαρμογή τεχνολογιών που συνδέονται με τα προϊόντα αυτά και η προώθηση καινοτόμων επενδύσεων
- Η αξιοποίηση πρώτων υλών γεωργικής προέλευσης, αξιοποιώντας πρωτίστως τη ντόπια παραγωγή
- Η αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας καθώς και η χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)
- Η εφαρμογή δράσεων για προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας καθώς και της παραγωγή ενέργειας μέσω ΑΠΕ

- και της μείωσης των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου
- Η διατήρηση και προώθηση παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων
- Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι Α: μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις
Δικαιούχοι Β: πολύ μικρές επιχειρήσεις

Αναγνωρισμένες Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών καθώς και Ενώσεις τους

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση ανέρχεται στο 40% των επιλέξιμων δαπανών (για όλες τις κατηγορίες δικαιούχων) με ανώτατο ποσό ενίσχυσης τις €500.000 για τις επιχειρήσεις που αναφέρονται ως Δικαιούχοι Α και μέχρι τις €200.000 για τους Δικαιούχους Β, για όλη την περίοδο εφαρμογής του Καθεστώτος. Για τις συμπράξεις / συγχωνεύσεις εγκεκριμένων Οργανώσεων Παραγωγών, στις οποίες συμμετέχουν πέραν των δύο οργανώσεων, το ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται στο 60% των επιλέξιμων δαπανών.

Σημειώνεται ότι τα ανώτατα ποσά ενίσχυσης θα καθορίζονται σε κάθε πρόσκληση.

Καθεστώς 4.3.1**ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Το Καθεστώς αφορά στη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής για την ανάπτυξη/τον εκσυγχρονισμό ή/και την προσαρμογή της κτηνοτροφίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε κτηνοτροφική γη, την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και νερού.

Οι επενδύσεις θα υπάγονται στις ακόλουθες 3 κατηγορίες:

- A. Έργα υποδομής για τις κτηνοτροφικές περιοχές (αποκλειστικά βοοειδή και αιγοπρόβατα)
- B. Έργα υποδομής στις κτηνοτροφικές ζώνες
- Γ. Μη παραγωγικές επενδύσεις για τον εξωραϊσμό του τοπίου εντός των κτηνοτροφικών περιοχών

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 4.3.2**ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Μέσω του Καθεστώτος ενισχύεται η δημιουργία υποδομής για ένταξη στο υδατικό ισοζύγιο, ανακυκλωμένου νερού τριτοβάθμιας επεξεργασίας προκειμένου να καταστεί εφικτή η εξοικονόμηση ποσοτήτων φρέσκου νερού.

Οι επιλέξιμοι τύποι επενδύσεων είναι:

- Κατασκευή νέας υποδομής διοχέτευσης ανακυκλωμένου νερού, επέκταση/βελτίωση υφιστάμενης υποδομής του δικτύου άρδευσης από το οποίο θα διοχετεύεται το ανακυκλωμένο νερό
- Κατασκευή υποδομής για αποθήκευση ανακυκλωμένου νερού

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 4.3.3**ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΕ ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Μέσω του Καθεστώτος ενισχύεται η εγκατάσταση σε πιλοτική βάση έξυπνου λογισμικού συστήματος για την παρακολούθηση / αξιολόγηση της λειτουργίας του μεγαλύτερου υδατικού έργου που εκπονήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία, το Σχέδιο του Νότιου Αγωγού που αποτελείται από φράγματα, διυλιστήρια νερού, κεντρικούς παροχευτικούς αγωγούς και αρδευτικά δίκτυα σε διάφορες κοινότητες των επαρχιών Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΜΕΤΡΟ 6.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €7.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο παρέχει οικονομική στήριξη για την πρώτη εγκατάσταση νέων, άνω των 18 και κάτω των 40 ετών, στον τομέα της γεωργίας. Στόχος είναι η ενθάρρυνση νέων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα, διευκολύνοντας την είσοδό τους στον κλάδο.

Οι αιτητές θα πρέπει να υποβάλουν επιχειρηματικό σχέδιο στο οποίο θα περιγράφεται η ανάπτυξη της μονάδας σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση. Οι αιτητές αναλαμβάνουν επίσης την υποχρέωση να αποκτήσουν επαρκή επαγγελματική κατάρτιση, αν δεν κατέχουν και να ενταχθούν στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως αυτοτελώς εργαζόμενοι γεωργοί/κτηνοτρόφοι.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Φυσικό πρόσωπο

- Ηλικία 18 μέχρι 40 ετών κατά την υποβολή της αίτησης
- Εγκαθιστάται για πρώτη ως επικεφαλής/αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης
- Διαθέτει ή θα αποκτήσει επαρκή επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες

Νομικό πρόσωπο

- Το 95% τουλάχιστον των μετοχών της εταιρείας να ανήκει σε νέο γεωργό που να πληροί τους όρους που αναφέρονται πιο πάνω για το φυσικό πρόσωπο

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κατ' αποκοπή ποσό ενίσχυσης ύψους €20.000

ΜΕΤΡΟ 7

ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €15.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο στοχεύει στην ανάπτυξη της υπαίθρου με στόχο τη διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου των αγροτικών περιοχών μέσω της υλοποίησης έργων υποδομής προς όφελος του αγροτικού πληθυσμού αποτελώντας έναυσμα για την αξιοποίηση όλων των πόρων της κυπριακής υπαίθρου. Το Μέτρο δεν καλύπτει τις αστικές περιοχές.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 7.2

Δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση όλων των τύπων υποδομών μικρής κλίμακας

Καθεστώς 7.3

Ευρυζωνική υποδομή

Καθεστώς 7.4

Επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένης της αναψυχής και του πολιτισμού

Καθεστώς 7.5

Επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υποδομή αναψυχής, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας

Καθεστώς 7.2

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ Ή ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στοχεύει στην ενίσχυση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ή δράσεων που θα συμπληρώσουν τυχόν υπάρχουσες και θα αφορούν κυρίως πλακοστρώσεις, διαμορφώσεις όψεων κτιρίων και άλλα έργα βελτίωσης της πρόσβασης στους δημοσίους χώρους καθώς και υλοποίηση έργων κοινωνικών παροχών.

Πιο συγκεκριμένα μέσω του Καθεστώτος θα καλύπτονται επενδύσεις με σκοπό τη δημιουργία, βελτίωση ή και επέκταση έργων υποδομής όπως:

- Ανέγερση, βελτίωση, και ανακαίνιση δημοσίων χώρων
- Ανέγερση, βελτίωση κέντρων κοινωνικών υπηρεσιών/παροχών
- Ανέγερση, βελτίωση κέντρων φροντίδας και εκπαίδευσης

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Επαρχιακές Διοικήσεις
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 100% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου με ελάχιστο ποσό ενίσχυσης τις €200.000 και μέγιστο τα €2.000.000.

Καθεστώς 7.3

ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μέσω του Καθεστώτος 7.3 θα χρηματοδοτηθούν οι υποδομές για την δημιουργία νησίδων ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο στις αγροτικές περιοχές, συμβάλλοντας στην περαιτέρω εξοικείωση των κατοίκων με τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και κατ' επέκταση στην αύξηση χρήσης του διαδικτύου. Οι νησίδες ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο θα εγκατασταθούν σε κεντρικά σημεία όλων των αγροτικών περιοχών της Κύπρου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Κυβερνητικά Τμήματα
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και/ή ενώσεις τους

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 100% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου με μέγιστο ποσό ενίσχυσης τις €600.000.

Καθεστώς 7.4**ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ Ή ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Στόχος του Καθεστώτος 7.4 είναι η προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η δημιουργία ή αναβάθμιση της κοινωνικής και πολιτιστικής υποδομής στις αγροτικές περιοχές, με στόχο την αναζωογόνηση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος τους, την προσέλκυση επισκεπτών και την διατήρηση του πληθυσμού της.

Το Καθεστώς 7.4 καλύπτει τις ακόλουθες επενδύσεις:

- εγκατάσταση επέκταση, αναβάθμιση κτιρίων/υποδομής για στέγαση βασικών υπηρεσιών
- πολιτιστικά κέντρα, τα οποία θα φιλοξενούν πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως θέατρο, μουσική, δημοτικούς χορούς, εκθέσεις ζωγραφικής, χειροτεχνίας
- δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης στις οποίες οι κάτοικοι των κοινοτήτων της υπαίθρου θα μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- κέντρα ένταξης/ κινητοποίησης ανενεργού πληθυσμού

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Επαρχιακές Διοικήσεις
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 100% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου με ελάχιστο ποσό ενίσχυσης τις €200.000 και μέγιστο τα €2.000.000.

Καθεστώς 7.5**ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Το Καθεστώς 7.5 αποτελεί κίνητρο για νέες δραστηριότητες που θα αναζωογονήσουν την οικονομία των περιοχών αυτών, θα τις καταστήσουν πιο ελκυστικές και θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων τους.

Αφορά κυρίως τη στήριξη και ενθάρρυνση των δημόσιων επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού της Υπαίθρου, μέσω της υλοποίησης έργων υποδομής και δράσεων υποστηρικτικών του αγροτουρισμού σε δήμους/κοινότητες της υπαίθρου, στοχεύοντας στην προώθηση ήπιας τουριστικής ανάπτυξης ως κύρια διέξοδο οικονομικής διαφοροποίησης.

Στο Καθεστώς αυτό μπορούν να υλοποιηθούν κατηγορίες έργων ή συνδυασμός τους όπως:

- Σημάνσεις/ θεματικές διαδρομές
- Ανέγερση και αναβάθμιση κέντρων τουριστικής ενημέρωσης και εκθετηρίων
- Ανέγερση τουριστικών καταφυγίων /ενημερωτικών κέντρων

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Επαρχιακές Διοικήσεις
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 100% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου με ελάχιστο ποσό ενίσχυσης τις €200.000 και μέγιστο τις €500.000.

ΜΕΤΡΟ 8

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €6.500.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο αποσκοπεί:

- στη δημιουργία δασών και δασωδών εκτάσεων σε γεωργικές και μη γεωργικές εκτάσεις αγροτικών περιοχών
- στη δημιουργία ή / και βελτίωση του υφιστάμενου συστήματος προστασίας των δασών και δασωδών εκτάσεων από τις πυρκαγιές
- στην αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και στην επανεγκατάσταση του δάσους ή της δασώδους βλάστησης μετά από πυρκαγιές
- στη δημιουργία και αναβάθμιση μικρής κλίμακας υποδομών, οι οποίες θα βελτιώνουν και θα αναβαθμίζουν τον κοινωνικό ρόλο των δασών και ειδικότερα τις υπηρεσίες της δασικής αναψυχής και του δασοτουρισμού
- στην προστασία της βιοποικιλότητας με την αφαίρεση ξενικών χωροκατακτητικών ειδών και τη δημιουργία υποδομών μικρής κλίμακας για ενίσχυση των βιοτικών στοιχείων της φύσης
- στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και
- στην προσαρμογή των οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 8.1

Δάσωση και δημιουργία δασωδών εκτάσεων

Καθεστώς 8.3

Πρόληψη ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων

Καθεστώς 8.4

Αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων

Καθεστώς 8.5

Επενδύσεις οι οποίες βελτιώνουν την ανθεκτικότητα και την περιβαλλοντική αξία των δασικών οικοσυστημάτων

8.5.1 Επενδύσεις βελτίωσης της αξίας των δασών ως δημόσιου αγαθού

8.5.2 Δράσεις και έργα για τη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας στα δάση

8.5.3 Αραιώσεις σε πυκνές συστάδες δασώσεων/αναδασώσεων για βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών

Καθεστώς 8.1

ΔΑΣΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΑΣΩΔΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς αποσκοπεί στη δημιουργία δασών και δασωδών εκτάσεων σε γεωργικές και μη γεωργικές γαίες οι οποίες βρίσκονται σε υψόμετρο μέχρι 900 μέτρα και αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση/προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στην αύξηση των δασικών εκτάσεων και στη διατήρηση/ενίσχυση της βιοποικιλότητας. Το Καθεστώς καλύπτει την εγκατάσταση και συντήρηση δασοσυστάδων και θαμνώνων και προβλέπει ετήσια πριμοδότηση ως αντιστάθμισμα της απώλειας γεωργικού εισοδήματος σε περιπτώσεις αντικατάστασης συγκεκριμένων γεωργικών καλλιεργειών (αροτραίες και εσπεριδοειδή).

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οι ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των εκκλησιαστικών, μοναστηριακών και άλλων θρησκευτικών αρχών). Δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι δημόσιες αρχές (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, οργανισμοί δημοσίου δικαίου) αλλά με περιορισμούς στις ενισχύσεις (καλύπτονται μόνο οι δαπάνες εγκατάστασης). Κρατικές εκτάσεις μπορούν να ενταχθούν στο Καθεστώς υπό προϋποθέσεις.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών για τα έργα εγκατάστασης και συντήρησης/περιποίησης της δασικής φυτείας.

Καθεστώς 8.3**ΠΡΟΛΗΨΗ ΖΗΜΙΩΝ ΣΕ ΔΑΣΗ ΕΞΑΙΤΙΑΣ
ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Βασικός σκοπός του Καθεστώτος είναι η ενίσχυση και κατ' επέκταση η βελτίωση του υφιστάμενου συστήματος προστασίας των δασών και των δασωδών εκτάσεων από τις πυρκαγιές, έτσι ώστε να αντιμετωπισθεί ο αυξανόμενος κίνδυνος.

Τα έργα που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο Καθεστώς, διακρίνονται σε τρεις γενικές κατηγορίες.

Α. Δημιουργία και συντήρηση προστατευτικών υποδομών

Β. Διαχείριση της βλάστησης (καύσιμης ύλης) με στόχο τη μείωση του κινδύνου έναρξης και επέκτασης δασικών πυρκαγιών

Γ. Εγκατάσταση και βελτίωση εγκαταστάσεων και επικοινωνιακού εξοπλισμού για την παρακολούθηση δασικών πυρκαγιών

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Ιδιώτες και δημόσιοι δασοκαλλιεργητές καθώς και άλλοι φορείς ιδιωτικού δικαίου συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων θρησκευτικών αρχών και κρατικών φορέων.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών με μέγιστο ποσό ενίσχυσης ανά έργο.

Καθεστώς 8.4

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΣΕ ΔΑΣΗ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στοχεύει στην αποκατάσταση ζημιών σε δάση και δασώδεις εκτάσεις λόγω δασικών πυρκαγιών και στην επανεγκατάσταση της δασικής βλάστησης μέσω αναδασωτικών εργασιών στις καμένες περιοχές. Επιπλέον αποτελεί κίνητρο και προσφέρει υποστήριξη στις τοπικές αρχές και σε ιδιοκτήτες καμένων ιδιωτικών εκτάσεων για αποκατάσταση ζημιών και αναδάσωση σε ιδιωτικές καμένες περιοχές αλλά και σε κρατικούς φορείς για αναδάσωση των κρατικών καμένων εκτάσεων.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Το Καθεστώς απευθύνεται σε ιδιώτες και δημόσιους δασοκαλλιεργητές καθώς και άλλους φορείς ιδιωτικού δικαίου συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων θρησκευτικών αρχών και κρατικών φορέων.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 8.5

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς 8.5 περιλαμβάνει τις ακόλουθες τρεις Δράσεις:

Δράση 8.5.1

Επενδύσεις βελτίωσης της αξίας των δασών ως δημοσίου αγαθού

Επενδύσεις σε υποδομές για αναψυχικές δραστηριότητες και για βελτίωση των εμπειριών του κοινού στα δάση.

Δράση 8.5.2

Δράσεις και έργα για τη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας στα δάση

Δραστηριότητες απομάκρυνσης χωροκατακτητικών ειδών στα δάση και έργα ενίσχυσης/διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Δράση 8.5.3

Αραιώσεις σε πυκνές συστάδες δασώσεων/αναδασώσεων για βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών

Αραιώσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της δομής των δασών που

δημιουργήθηκαν από δασώσεις ή/και αναδασώσεις, στην αύξηση των ποσοτήτων άνθρακα που βρίσκεται αποθηκευμένος σε αυτά και στη βελτίωση της ανθεκτικότητάς τους στην αλλαγή του κλίματος.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δράση 8.5.1

Κρατικές Αρχές, Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Μη Κυβερνητικές Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις και Εκκλησιαστικές, Μοναστηριακές και άλλες Θρησκευτικές Αρχές.

Δράση 8.5.2

Φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων Θρησκευτικών Αρχών), Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου και Κρατικές Αρχές.

Δράση 8.5.3

Κρατικές Αρχές, Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Μη Κυβερνητικές Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις και Εκκλησιαστικές, Μοναστηριακές και άλλες Θρησκευτικές Αρχές καθώς επίσης και τα φυσικά πρόσωπα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών με μέγιστα ποσά ενίσχυσης ανά κατηγορία έργου.

ΜΕΤΡΟ 9 ΣΥΣΤΑΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €3.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Σκοπός του Μέτρου είναι η διευκόλυνση της σύστασης και διοικητικής λειτουργίας Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών στον τομέα της γεωργίας.

Στόχοι των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών θα είναι η προσαρμογή της παραγωγής και των προϊόντων των παραγωγών που είναι μέλη τους στις απαιτήσεις της αγοράς, η από κοινού διάθεση εμπορευμάτων στην αγορά συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας προς πώληση, της συγκέντρωσης των πωλήσεων και του εφοδιασμού χονδρεμπόρων, η θέσπιση κοινών κανόνων για πληροφορίες που αφορούν την παραγωγή και κυρίως σε σχέση με τη συγκομιδή και τη διαθεσιμότητα.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Αναγνωρισμένες Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών.

Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών που εφαρμόζουν Επιχειρησιακά Προγράμματα δεν δικαιούνται συμμετοχή.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κατ' αποκοπή παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε ετήσιες δόσεις για πέντε έτη. Η ενίσχυση υπολογίζεται με βάση την ετήσια διατεθείσα στο εμπόριο παραγωγή.

Το πρώτο χρόνο θα καταβάλλεται το 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών και θα μειώνεται κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες ανά έτος. Μέγιστο ποσό ενίσχυσης: €100.000 ανά έτος.

ΜΕΤΡΟ 10

ΓΕΩΡΓΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 60.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο στοχεύει στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων τα οποία προκύπτουν από γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες όπου αυτό είναι δυνατό, καθώς και δράσεις μετριασμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι βασικοί στόχοι του Μέρους συντελούν στην διαφύλαξη του περιβάλλοντος και στον μετριασμό των φαινομένων που εντείνουν τις κλιματικές αλλαγές.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΔΕΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 10.1.1

Αποκλεισμός της χρήσης χημικών ζιζανιοκτόνων σε συγκεκριμένες καλλιέργειες

Καθεστώς 10.1.2

Εφαρμογή αμειψισποράς στην καλλιέργεια της πατάτας και των σιτηρών

Καθεστώς 10.1.3

Στοχευμένες αγροπεριβαλλοντικές δράσεις στην καλλιέργεια της πατάτας και των εσπεριδοειδών

Καθεστώς 10.1.4

Διατήρηση περιβαλλοντικά φιλικών γεωργικών πρακτικών στην καλλιέργεια της μπανάνας

Καθεστώς 10.1.5

Μείωση απαιτήσεων νερού άρδευσης σε επίπεδο υδροφορέα

Καθεστώς 10.1.6

Προστασία φυσικής βλάστησης και χαρακτηριστικών του τοπίου, για σκοπούς βιοποικιλότητας και μείωσης της διάβρωσης

Καθεστώς 10.1.7

Συντήρηση υφιστάμενων ξεροληθιών εντός αγροτεμαχίων

Καθεστώς 10.1.8

Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις για τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση σε παραδοσιακές ποικιλίες αμπέλου

Καθεστώς 10.1.9

Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις για τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση σε παραδοσιακές φυλές ζώων

Καθεστώς 10.1.10

Διαχείριση μελισσοσπινών με σκοπό τη διατήρηση αρμονικής συνύπαρξης με εντομοφάγα πτηνά

Καθεστώς 10.1.1

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΩΝ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στα πλαίσια του καθεστώτος προβλέπεται: εφαρμογή οποιουδήποτε τρόπου μηχανικής αντιμετώπισης ζιζανίων εφαρμογή στοχευμένης λίπανσης σύμφωνα με τον σχετικό πίνακα αναγκών κύριων θρεπτικών στοιχείων του Καθεστώτος, καθ' όλη τη διάρκεια του βλαστικού κύκλου πλήρης αποκλεισμός της χρήσης ζιζανιοκτόνων. Επίσης για τα αμπέλια είναι δυνατή η επιλογή της δράσης του κλαδοκάθαρου περιμετρικά του αμπελώνα και διατήρηση του

εδάφους περιμετρικά του αμπελώνα καθαρού από ζιζάνια χρησιμοποιώντας μηχανικά μέσα. Προβλέπεται επίσης η τήρηση αρχείου γεωργού για τις πιο πάνω καλλιεργητικές πρακτικές, στις καλλιέργειες φυλλοβόλων (με εξαίρεση αμυγδαλιές και φουντουκιές), ελιάς, εσπεριδοειδών, παραδοσιακού τοπίου (αμυγδαλιές, χαρουπιές, φουντουκιές, αγροτριανταφυλιές- *Rosa damaskina*) και αμπέλου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται:

- A. Φυλλοβόλα - €500 / εκτάριο
- B. Ελιές - €300 / εκτάριο
- Γ. Εσπεριδοειδή - € 225 / εκτάριο
- Δ. Καλλιέργειες παραδοσιακού τοπίου - €320 /εκτάριο
- Ε. Αμπέλια - €600 / εκτάριο για την δράση της μηχανικής καταπολέμησης
€80 / εκτάριο για την δράση του κλαδοκάθαρου

Καθεστώς 10.1.2

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΜΕΙΨΙΣΠΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

A. Πατάτες

Σε ότι αφορά τις πατάτες εφαρμόζεται καλλιεργητικό σύστημα τριετούς αμειψισποράς σε δύο κύκλους (έξι έτη συνολικά) με υποχρεωτική εφαρμογή κλωρής λίπανσης, που περιλαμβάνει εναλλαγή με ένα χρόνο πατάτες, ένα χρόνο άλλη ετήσια καλλιέργεια εκτός των σολανοειδών και ένα χρόνο αποκλειστική εφαρμογή κλωρής λίπανσης.

B. Σιτηρά

Σε ότι αφορά τα σιτηρά, θα εφαρμόζεται σύστημα εξαετούς αμειψισποράς. Όπως και στην περίπτωση της πατάτας ο δικαιούχος είναι υποχρεωμένος με την υποβολή της αίτησης να τηρήσει εξαετές πρόγραμμα αμειψισποράς, σε δύο τριετείς κύκλους. Σύμφωνα με την στοχοθέτηση του καθεστώτος, γίνεται διαφοροποίηση του προγράμματος αμειψισποράς, σύμφωνα με την περιοχή ως ακολούθως:

B.1. Το πρόγραμμα αμειψισποράς θα πρέπει ανά τριετία να περιλαμβάνει υποχρεωτικά ψυχανθή ή μίγμα, κλωρή λίπανση και σιτηρά σε ξεχωριστά διαδοχικά έτη, με τη δυνατότητα χρήσης πιστοποιημένου σπόρου κάθε έτος κατ' επιλογή του γεωργού. Εφαρμόζεται σε όλες τις περιοχές της Κύπρου.

B.2. Το πρόγραμμα αμειψισποράς θα πρέπει ανά τριετία να περιλαμβάνει υποχρεωτικά δύο έτη με ψυχανθή ή μίγμα χωρίς να συγκομίζεται (μέχρι τέλος Ιουλίου κάθε έτους) και ένα έτος με σιτηρά. Εφαρμόζεται στις 6 περιοχές που περιλαμβάνονται στον χάρτη για το καθεστώς, για σκοπούς διατήρησης της βιοποικιλότητας. Για τις εκτάσεις που μπορούν να ενταχθούν στο καθεστώς B2 ισχύουν συγκεκριμένοι περιορισμοί.

Ο δικαιούχος θα πρέπει να τηρεί αρχείο γεωργού με όλες τις γεωργικές πρακτικές που σχετίζονται με την εφαρμογή των προνοιών του Καθεστώτος.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για έξι έτη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- A. Για την εφαρμογή τριετούς συστήματος αμειψισποράς στην πατάτα θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση €700 / εκτάριο.
- B.1. Για την εφαρμογή τριετούς συστήματος αμειψισποράς στα σιτηρά θα παρέχεται ενίσχυση €220 / εκτάριο και €45 / εκτάριο για την αγορά πιστοποιημένου σπόρου.
- B.2. Για την εφαρμογή τριετούς συστήματος αμειψισποράς στα σιτηρά χωρίς συγκόμιση των ψυχανθών, θα παρέχεται ενίσχυση €300 / εκτάριο.

Καθεστώς 10.1.3

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η εφαρμογή συγκεκριμένων αγροπεριβαλλοντικών δράσεων από τους αιτητές, σε δύο τομείς εντακτικής καλλιέργειας όπως η πατατοκαλλιέργεια και η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών.

A. Πατάτες

1. Ο αιτητής σε συνεργασία με σύμβουλο γεωπόνου, προβαίνει σε εκτίμηση επικινδυνότητας σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία των ζώων, την καταλληλότητα της τοποθεσίας για ασφαλή παραγωγή τροφίμων, καθώς και ανάπτυξη ενός σχεδίου διαχείρισης το οποίο καθορίζει στρατηγικές ελαχιστοποίησης των κινδύνων που αναγνωρίζονται από την εκτίμηση επικινδυνότητας.

2. Ο αιτητής σε συνεργασία με σύμβουλο γεωπόνου, προβαίνουν σε εκτίμηση επικινδυνότητας, δειγματοληψία και διενέργεια αναλύσεων για τυχόν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών ουσιών, σε παραγόμενα προϊόντα, με επικέντρωση στις πιο δραστικές - σημαντικές ουσίες ανά περίπτωση. Ο καθορισμός των αναλύσεων γίνεται από ειδικό σύμβουλό - γεωπόνου.

3. Απαγορεύεται ο ψεκασμός για σκοπούς καταπολέμησης επιβλαβών οργανισμών εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις όπου η εφαρμογή φυτοπροστατευτικών θα γίνεται με την καθοδήγηση του συμβούλου γεωπόνου.

4. Εφαρμογή πρακτικής σωστής διαχείρισης των εναπομενόντων (σκάρτων) κονδύλων πατατών, που προκύπτουν μετά το πέρας της συγκομιδής και οι οποίοι αποτελούν εστίες μόλυνσης των εδαφών από παθογόνα.

5. Τήρηση αρχείου γεωργού σχετικά με τις δραστηριότητες που αφορούν τις γεωργικές πρακτικές οι οποίες προβλέπονται από το συγκεκριμένο Καθεστώς.

B. Εσπεριδοειδή

1. Ο αιτητής σε συνεργασία με σύμβουλο γεωπόνο, προβαίνει σε εκτίμηση επικινδυνότητας σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία των ζώων, την καταλληλότητα της τοποθεσίας για ασφαλή παραγωγή τροφίμων, καθώς και ανάπτυξη ενός σχεδίου διαχείρισης το οποίο καθορίζει στρατηγικές ελαχιστοποίησης των κινδύνων που αναγνωρίζονται από την εκτίμηση επικινδυνότητας.

2. Ο αιτητής σε συνεργασία με σύμβουλο γεωπόνο, προβαίνει σε εκτίμηση επικινδυνότητας, δειγματοληψία και διενέργεια αναλύσεων για τυχόν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών ουσιών, σε παραγόμενα προϊόντα, με επικέντρωση στις πιο δραστικές - σημαντικές ουσίες ανά περίπτωση. Ο καθορισμός των αναλύσεων γίνεται από ειδικό σύμβουλο - γεωπόνο.

3. Απαγορεύεται ο ψεκασμός για σκοπούς καταπολέμησης επιβλαβών οργανισμών εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις όπου η εφαρμογή φυτοπροστατευτικών θα γίνεται με την καθοδήγηση του συμβούλου - γεωπόνου.

4. Χρήση παγίδων για μαζική παγίδευση εχθρών στα εσπεριδοειδή, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του καθεστώτος, οι οποίες να περιέχουν προσελκυστική ουσία.

5. Τήρηση αρχείου γεωργού σχετικά με τις δραστηριότητες που αφορούν τις γεωργικές πρακτικές οι οποίες προβλέπονται από το συγκεκριμένο Καθεστώς.

Σημειώνεται ότι ο έλεγχος για τις δράσεις 1, 2 και 3 και στις δύο καλλιέργειες, θα γίνεται με υποβολή πιστοποιητικού και σχετικής βεβαίωσης από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται:

A. Πατάτες €350 / εκτάριο

B. Εσπεριδοειδή €510 / εκτάριο

Καθεστώς 10.1.4

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΦΙΛΙΚΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΜΠΑΝΑΝΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η διατήρηση των περιβαλλοντικά φιλικών γεωργικών πρακτικών στην καλλιέργεια της μπανάνας.

Οι υποχρεώσεις του δικαιούχου αφορούν:

1. Διατήρηση της περιβαλλοντικά φιλικής πρακτικής, η οποία αφορά την αφαίρεση των φυτών της φυτείας της προηγούμενης χρονιάς, των παλιών φύλλων των φυτών της υφιστάμενης φυτείας και εναπόθεση των φυτικών υπολειμμάτων που προκύπτουν, στο έδαφος μεταξύ των γραμμών.
2. Τήρηση αρχείου γεωργού όπου θα αναφέρονται οι σχετικές με το Καθεστώς, δραστηριότητες του γεωργού.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ετήσια ενίσχυση € 800 / εκτάριο.

Καθεστώς 10.1.5

ΜΕΙΩΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΝΕΡΟΥ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΔΡΟΦΟΡΕΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η αντικατάσταση αρδευόμενων εκτάσεων με εσπεριδοειδή τα οποία βρίσκονται στο παραγωγικό τους στάδιο, με συγκεκριμένες καλλιέργειες που έχουν χαμηλότερες υδατικές ανάγκες στις κοινότητες που εμπίπτουν εντός των υδροφορέων Πόλεως Χρυσοχούς και Δυτικής Μεσαορίας.

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια Καθεστώτος είναι:

1. Εκρίζωση εσπεριδοειδών που είναι στο παραγωγικό τους στάδιο. Τα τεμάχια πρέπει να αρδεύονται αποκλειστικά από αδειούχες γεωτρήσεις.
2. Φύτευση νέων καλλιεργειών με φυτείες ελιάς ή χαρουπιάς ή φραγκοσυκιάς ή άλλων καλλιεργειών που θα καθορίζονται κατά την προκήρυξη.
3. Ύπαρξη υδρομετρητή στο αγροτεμάχιο.
4. Έλεγχος της ποσότητας νερού που έχει καταναλωθεί στο αγροτεμάχιο. Στην περίπτωση της ελιάς, χαρουπιάς, η ποσότητα νερού δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 4300κ.μ./εκτάριο ενώ στην φραγκοσυκιά τα 3000 κ.μ. νερού/ εκτάριο. Για νέες καλλιέργειες

που θα καθορίζονται κατά την προκήρυξη, θα καθορίζεται και η μέγιστη ποσότητα νερού στην προκήρυξη.

5. Τήρηση αρχείου γεωργού όπου θα αναφέρονται οι σχετικές με το Καθεστώς, δραστηριότητες του γεωργού.
6. Χρήση βελτιωμένου συστήματος άρδευσης, με μέγιστη δυνατή εξοικονόμηση νερού σύμφωνα με το είδος της καλλιέργειας, σε περίπτωση που η νέα καλλιέργεια θα είναι αρδύσιμη.

Συγκεκριμένα:

- Για την καλλιέργεια της ελιάς και χαρουπιάς, οι καλλιεργητές μπορούν να εφαρμόζουν βελτιωμένα συστήματα άρδευσης με σταγόνες ή εκτοξευτήρες.
- Για την καλλιέργεια της φραγκοσυκιάς, οι καλλιεργητές μπορούν να εφαρμόζουν βελτιωμένα συστήματα άρδευσης με σταγόνες.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα €400 /εκτάριο.

Καθεστώς 10.1.6

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ, ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΡΩΣΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στοχεύει στην μείωση των επιπτώσεων που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της αποψίλωσης των λωρίδων φυσικής βλάστησης (δένδρα, θάμνοι, ποώδης βλάστηση) αλλά και της καταστροφής χαρακτηριστικών του τοπίου (λιθοδομές, ξερολιθιές, νεραύλακα) για σκοπούς επέκτασης της καλλιεργούμενης έκτασης, στη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας και αντιμετώπιση της διάβρωσης σε φυσικά/ ημιφυσικά οικοσυστήματα.

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια Καθεστώτος είναι:

1. κατατόμηση και απομάκρυνση ξενικών και εισβλητικών δένδρων και θάμνων από την επιλέξιμη έκταση που εφάπτεται των αγροτεμαχίων, κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου (π.χ. ακακία, ψευδοακακία).
2. διαχείριση με σκοπό την διατήρηση των υφιστάμενων αυτοφυών δένδρων και θάμνων της περιοχής και φύτευση νέων στην επιλέξιμη έκταση που εφάπτεται των αγροτεμαχίων σύμφωνα με τον κατάλογο δένδρων και θάμνων του Καθεστώτος.

Για κάθε ένα εκτάριο επιλέξιμης έκτασης θα πρέπει να υπάρχουν και να διατηρούνται 100 δένδρα ή/ και θάμνοι της αυτοφυούς βλάστησης της περιοχής.

3. διατήρηση ξερολιθιών, λιθοδομών, λαγουμιών και πηγαδιών σε καλή και λειτουργική κατάσταση χωρίς τη χρήση συνδετικών ουσιών, στην επιλέξιμη έκταση που εφάπτεται των αγροτεμαχίων (διατήρηση της δομής και της συνεκτικότητας, διατήρηση σε καλή κατάσταση των ανοιγμάτων των λαγουμιών και των στομιών των πηγαδιών).
4. Τήρηση αρχείου γεωργού όπου θα αναφέρονται οι σχετικές με το Καθεστώς, δραστηριότητες του γεωργού.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

Επιλέξιμες εκτάσεις και καλλιέργειες:

1. Εκτάσεις που εφάπτονται καλλιεργειών αμπέλου και των φυλλοβόλων (εξαιρούνται οι αμυγδαλιές και φουντουκιές) και βρίσκονται σε ορεινές περιοχές με υψόμετρο ≥ 800 μέτρα και περιοχές με υψόμετρο ≥ 500 μέτρα έως ≤ 800 μέτρα και κλίση εδάφους $\geq 15\%$.
2. Εκτάσεις που εφάπτονται της καλλιέργεια του παραδοσιακού τοπίου (αμυγδαλιές, χαρουπιές, φουντουκιές, αγροτριανταφυλιές), χωρίς περιορισμό στο υψόμετρο.
3. Εκτάσεις που βρίσκονται σε Περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας. Οι καλλιέργειες στις οποίες θα εφάπτονται τα δυνητικά επιλέξιμα αγροτεμάχια που θα μπορούν να ενταχθούν στο Καθεστώς, θα καθοριστούν κατά την προκήρυξη.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα €430 /εκτάριο εφάπτομένης έκτασης.

Καθεστώς 10.1.7

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΞΕΡΟΛΗΘΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στοχεύει στη συντήρηση και διατήρηση των ξερολιθιών οι οποίες βρίσκονται εντός ή περιμετρικά των αγροτεμαχίων και έχουν περιληφθεί στη βάση δεδομένων του ΚΟΑΠ (LPIS).

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια Καθεστώτος είναι:

1. Η συντήρηση των ξερολιθιών με τον παραδοσιακό τρόπο. Θα πρέπει ο γεωργός να πραγματοποιεί επιδιορθώσεις μικρής κλίμακας ζημιών όπως π.χ. επανατοποθέτηση λίθων οι

- οποίοι έχουν μετακινηθεί λόγω έντονων βροχοπτώσεων. Τονίζεται ότι απαγορεύεται η χρήση σκυροδέματος ή άλλων συνδετικών ουσιών για σκοπούς σταθεροποίησης της κατασκευής.
2. Τήρηση αρχείου γεωργού όπου θα αναφέρονται οι σχετικές με το Καθεστώς, δραστηριότητες του γεωργού.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

Επιλέξιμες εκτάσεις και καλλιέργειες:

1. Εκτάσεις που εφάπτονται καλλιεργείων αμπέλου και των φυλλοβόλων (εξαιρούνται οι αμυγδαλιές και φουντουκιές) και βρίσκονται σε ορεινές περιοχές με υψόμετρο ≥ 800 μέτρα και περιοχές με υψόμετρο ≥ 500 μέτρα έως ≤ 800 μέτρα και κλίση εδάφους $\geq 15\%$.
2. Εκτάσεις που εφάπτονται της καλλιέργεια του παραδοσιακού τοπίου (αμυγδαλιές, χαρουπιές, φουντουκιές, αγροτριανταφυλιές), χωρίς περιορισμό στο υψόμετρο.
3. Εκτάσεις που βρίσκονται σε Περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας. Οι καλλιέργειες στις οποίες θα εφάπτονται τα δυνητικά επιλέξιμα αγροτεμάχια που θα μπορούν να ενταχθούν στο Καθεστώς, θα καθοριστούν κατά την προκήρυξη.

ΎΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται:

1. στα €180 / εκτάριο στην καλλιέργεια των φυλλοβόλων και του παραδοσιακού τοπίου και
2. στα €100 / εκτάριο για την αμπελοκαλλιέργεια

Καθεστώς 10.1.8

ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΑΜΠΕΛΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στοχεύει στη διατήρηση των υπό εξαφάνιση καλλιεργειών με παραδοσιακές ποικιλίες αμπέλου παρέχοντας κίνητρα στους καλλιεργητές.

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια του Καθεστώτος είναι:

1. Διατήρηση των υπό εξαφάνιση καλλιεργειών με παραδοσιακές ποικιλίες αμπέλου
2. Τήρηση αρχείου (δεσμευτική δράση χωρίς κάλυψη κόστους) όπου θα καταγράφονται οι καλλιεργητικές πρακτικές που

εφαρμόζει ο γεωργός σχετικά με:

- την καταπολέμηση ζιζανίων και
- την εφαρμογή λίπανσης

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

Οι παραδοσιακές ποικιλίες αμπέλου χαμηλής παραγωγικότητας που καλύπτονται από το Καθεστώς είναι οι ακόλουθες:

1. Μαραθεύτικο (ή Βαμβακάδα)
2. Λευκάδα
3. Πρωμάρα
4. Σπούρτικο
5. Μωροκανέλλα
6. Γιαννούδι
7. Φλούρικο
8. Κανέλλα
9. Όμοιο

ΎΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα €220 /εκτάριο.

Καθεστώς 10.1.9

ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΦΥΛΕΣ ΖΩΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος, είναι η παροχή κινήτρων για διατήρηση των υπό εξαφάνιση πληθυσμών σε παραδοσιακές φυλές ζώων.

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια Καθεστώτος είναι:

1. Διατήρηση και αύξηση των πληθυσμών των απειλούμενων με εξαφάνιση ζώων.
2. Τήρηση επικαιροποιημένου αρχείου ζώων με κατάλογο των ζώων τα οποία εκτρέφονται στην μονάδα και αφορούν το συγκεκριμένο Καθεστώς.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη.

Οι παραδοσιακές φυλές είναι:

- η αυτόχθονη (ντόπια) φυλή βοοειδών
- η ντόπια φυλή προβάτου (κυπριακό παχύουρο πρόβατο)
- η ντόπια φυλή αίγας (αίγα Μαχαιρά)

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα €240 / μονάδα ζωικού κεφαλαίου.

Καθεστώς 10.1.10**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΛΙΣΣΟΣΜΗΝΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗΣ ΜΕ ΕΝΤΟΜΟΦΑΓΑ ΠΤΗΝΑ****ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Στόχος του Καθεστώτος είναι η διασφάλιση της αρμονικής συνύπαρξης των εντομοφάγων πτηνών με τις μέλισσες, ιδιαιτέρως κατά τις μεταστευτικές περιόδους.

Οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για το γεωργό στα πλαίσια Καθεστώτος είναι:

1. Προβαίνει σε κατάλληλους μελισσοκομικούς χειρισμούς έτσι ώστε να διατηρεί καθ' όλη τη διάρκεια του Καθεστώτος τον αρχικό αριθμό μελισσοσμηνών (που δήλωσε κατά την ένταξη του στο Καθεστώς) και ο οποίος σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να μειωθεί κάτω του 20% ή κάτω από 20 μελισσοσμήνη.
2. Ο μέγιστος αριθμός κυψελών που διατηρεί ανά μελισσοκομείο να μην υπερβαίνει τις 100 κυψέλες (σχηματισμός νέου μελισσοκομείου) καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του Καθεστώτος.
3. Η ελάχιστη απόσταση μεταξύ μελισσοκομείων του ίδιου αιτητή, να μην είναι μικρότερη των 500 μέτρων, για την περίοδο Αυγούστου - Οκτωβρίου κάθε έτους.

4. Ο μελισσοκόμος θα πρέπει να εγκαταστήσει ποτίστρα στο μελισσοκομείο, σε απόσταση όχι μεγαλύτερη των 50 μέτρων από το μελισσοκομείο κατά την περίοδο Αυγούστου - Οκτωβρίου, την οποία να διατηρεί σε λειτουργική κατάσταση.
5. Τήρηση αρχείου μελισσοκόμου όπου θα αναφέρονται οι σχετικές με το καθεστώς, δραστηριότητες του μελισσοκόμου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του Καθεστώτος είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο των Μελισσοκόμων του Τμήματος Γεωργίας, πληρούν τα κριτήρια για περίληψη τους στο Μητρώο Μελισσοκόμων κατά το προηγούμενο έτος της προκήρυξης, έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον 20 μελισσοσμήνη κατά την ένταξη τους στο Καθεστώς (σύμφωνα με το Μελισσοκομικό Μητρώο) και αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση των υποχρεώσεων/ δεσμεύσεων που προνοούνται.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα €8/μελισσοσμήνος.

ΜΕΤΡΟ 11 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 14.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση για μετατροπή και διατήρηση των πρακτικών της βιολογικής γεωργίας. Η ενίσχυση παρέχεται με σκοπό να ενθαρρύνει τους αγρότες να συμμετάσχουν σε τέτοια συστήματα, απαντώντας έτσι στην απαίτηση της κοινωνίας για χρήση φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΔΥΟ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 11.1

Μετατροπή από τη συμβατική στη βιολογική γεωργία

Καθεστώς 11.2

Ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας

Καθεστώς 11.1

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΣΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η παροχή στήριξης στους γεωργούς που αναλαμβάνουν σε εθελοντική βάση, τη στροφή σε πρακτικές και μεθόδους βιολογικής γεωργίας όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 834/2007.

Οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο αυτού του Καθεστώτος, αναλαμβάνονται για την περίοδο μετατροπής από τη συμβατική στη βιολογική γεωργία όπως ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 834/2007 που διέπει τη βιολογική παραγωγή και τη σήμανση των βιολογικών προϊόντων. Η μετάβαση από το Καθεστώς της μετατροπής 11.1 στο Καθεστώς της διατήρησης των πρακτικών της βιολογικής γεωργίας 11.2, θα γίνεται αυτομάτως.

Η περίοδος μετατροπής είναι 3 χρόνια για τις πολυετείς καλλιέργειες και 2 χρόνια για τις ετήσιες.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος.

Μετά την αυτόματη μετάβαση στο Καθεστώς 11.2 ο δικαιούχος θα πρέπει να παραμείνει στο μέτρο μέχρι την ολοκλήρωση πέντε ετών από την αρχική ένταξη του στο Καθεστώς 11.1.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για τη φυτική παραγωγή, κατά ομαδοποιημένη

κατηγορία, έχει ως ακολούθως:

1. αμπέλια (επιτραπέζια και οινοποιήσιμα), πολυετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, μούρα και αρδευόμενες δενδρώδεις και θαμνώδεις καλλιέργειες (με εξαίρεση τις χαρουπιές και φοινικιές και παπουτσοσυκές): €900 / εκτάριο.
2. ξηρικές δενδρώδεις και θαμνώδεις καλλιέργειες, χαρουπιές, φοινικιές, παπουτσοσυκές: €750/ εκτάριο.
3. λαχανικά, πατάτες, αρδευόμενα όσπρια, αράπικα φιστίκια, μονοετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, στέβια: €600/ εκτάριο.
4. ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες και πολυετείς κτηνοτροφικές καλλιέργειες (σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά, ψυχανθή για σανό και χλωρή λίπανση και άλλες ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες): €380/ εκτάριο.

Το ύψος της ενίσχυσης στη ζωική παραγωγή καθορίζεται στα €450/ εκτάριο βοσκότοπου τόσο για τις αίγες όσο και για τα πρόβατα.

Καθεστώς 11.2

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η παροχή στήριξης στους γεωργούς που αναλαμβάνουν σε εθελοντική βάση την διατήρηση πρακτικών και μεθόδων βιολογικής γεωργίας, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 834/2007.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος για πέντε έτη, με δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της δέσμευσης στα επόμενα έτη. Μετά την αυτόματη μετάβαση στο Καθεστώς 11.2 ο δικαιούχος θα πρέπει να παραμείνει στο μέτρο μέχρι την ολοκλήρωση πέντε ετών από την αρχική ένταξη του στο Καθεστώς 11.1.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για τη φυτική παραγωγή, κατά ομαδοποιημένη κατηγορία, έχει ως ακολούθως:

1. αμπέλια (επιτραπέζια και οινοποιήσιμα), πολυετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, μούρα και αρδευόμενες δενδρώδεις και θαμνώδεις καλλιέργειες (με εξαίρεση τις χαρουπιές, φοινικιές και παπουτσοσυκιές): €900 / εκτάριο.

2. ξηρικές δενδρώδεις και θαμνώδεις καλλιέργειες, χαρουπιές, φοινικιές, παπουτσοσυκιές: €600/ εκτάριο.
3. λαχανικά, πατάτες, αρδευόμενα όσπρια, αράπικα φιστίκια, μονοετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, στέβια: €600/ εκτάριο.
4. ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες και πολυετείς κτηνοτροφικές καλλιέργειες (σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά, ψυχανθή για σανό και κλωρή λίπανση και άλλες ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες): €350/ εκτάριο.

Το ύψος της ενίσχυσης στη ζωική παραγωγή καθορίζεται στα €450 ανά εκτάριο βοσκότοπου τόσο για τις αίγες όσο και για τα πρόβατα.

ΜΕΤΡΟ 12

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ NATURA 2000 ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΥΔΑΤΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 4.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο συμβάλλει στην αντιστάθμιση της απώλειας εισοδήματος των αγροτών, των οποίων τα αγροτεμάχια βρίσκονται εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 και εμπίπτουν στις ειδικές ρυθμίσεις των Δράσεων. Το Μέτρο θα εφαρμοστεί στις γεωργικές εκτάσεις των περιοχών Natura 2000, όπως αυτές έχουν καθοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη οποιοσδήποτε μελλοντικές προσθήκες περιοχών στον κατάλογο του Δικτύου.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΔΥΟ ΔΡΑΣΕΙΣ:

Δράση 12.1.1 Διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε γεωργικές και δασικές περιοχές Natura 2000 και περιοχές συνεκτικότητας

Δράση 12.1.2 Διαχείριση Βοσκοτόπων

Δράση 12.1.1

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΣΥΓΚΟΜΙΣΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000 ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος είναι η διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε ετήσιες και δενδρώδεις καλλιέργειες, για την ικανοποίηση των αναγκών των ειδών (τροφοληψία και φωλεοποίηση) που αναφέρονται στα Παραρτήματα των Οδηγιών της Φύσης (92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΕ).

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε ετήσιες καλλιέργειες μέχρι τα τέλη Ιουλίου. Ο γεωργός ο οποίος καλλιεργεί ετήσιες καλλιέργειες π.χ. σιτηρά, σανό και βίκο θα πρέπει να αφήνει μέρος της παραγωγής ασυγκόμιστο το οποίο θα ανέρχεται στο 10% των εκτάσεων της εκμετάλλευσης. Διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε πολυετείς καλλιέργειες, εξαιρουμένων των εσπεριδοειδών, μπανανών, αμυγδαλιών, καρυδιών και φουντουκιών. Ο καρπός θα παραμένει στα δέντρα όλη τη διάρκεια του έτους. Στις πολυετείς/δενδρώδεις καλλιέργειες (οπωροφόρα δέντρα και αμπέλια), θα πρέπει να διατηρείται ασυγκόμιστη παραγωγή σε ποσοστό το οποίο θα ανέρχεται στο 10% των εκτάσεων της εκμετάλλευσης. Η δράση θα εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που περιλαμβάνουν γεωργικές εκτάσεις καθώς και σε συγκεκριμένες παραδασόβιες και άλλες περιοχές, οι οποίες στην πλειονότητα τους γειτνιάζουν ή και εφάπτονται σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000, σύμφωνα με τον σχετικό χάρτη που περιλαμβάνεται στη Δράση.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τη-

ρούν τις υποχρεώσεις της Δράσης. Ο αιτητής αναλαμβάνει ετήσια δέσμευση και όχι πολυετή δέσμευση.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για την διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε ετήσιες καλλιέργειες θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση €80/ εκτάριο.

Για την διατήρηση ασυγκόμιστης παραγωγής σε πολυετείς καλλιέργειες θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση €160/ εκτάριο.

Δράση 12.1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος είναι η μη βόσκηση της φυσικής βλάστησης κατά τα στάδια ανθοφορίας και καρποφορίας, καθώς οδηγεί σε υποβάθμιση και χαμηλή παραγωγικότητα των βοσκοτόπων.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Πλήρης απαγόρευση της βόσκησης από 15 Φεβρουαρίου μέχρι 15 Απριλίου κάθε έτους.

Η Δράση θα εφαρμοστεί στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000: Χερσόνησος Ακάμα και Κοιλιάδα Διαρίζου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που αναλαμβάνουν να τηρούν τις υποχρεώσεις του Καθεστώτος. Ο αιτητής αναλαμβάνει ετήσια δέσμευση και όχι πολυετή δέσμευση.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ετήσια ενίσχυση ύψους €145/ εκτάριο βοσκοτόπου.

ΜΕΤΡΟ 13

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΛΛΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 38.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με το Μέτρο καθιερώνεται καθεστώς ενίσχυσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε μειονεκτικές περιοχές (ορεινές περιοχές, περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα και περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα), για αντιστάθμιση μέρους των οικονομικών απωλειών που προκύπτουν κατά την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας στις περιοχές αυτές.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ

ΤΡΙΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 13.1

Ορεινές Περιοχές:

- υψόμετρο ≥ 800 μέτρα
- υψόμετρο ≥ 500 μέτρα έως ≤ 800 μέτρα και κλίση εδάφους $\geq 15\%$

Καθεστώς 13.2

Περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα:

- Υφιστάμενος κατάλογος ΠΑΑ 2007-2013 (μέχρι το 2018)

Καθεστώς 13.3

Περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα:

- Περιοχές Νεκρής Ζώνης
- Ορεινές Περιοχές που δεν εντάσσονται στην κατηγορία Α
- Διαμέρισμα Πύργου Τηλλυρίας

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα οι οποίοι ασκούν γεωργική δραστηριότητα σε γεωργική γη που βρίσκεται εντός των ορίων των επιλέξιμων περιοχών.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καθεστώς 13.1 - € 200 / εκτάριο (€140/ εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση που ξεπερνά τα 10 εκτάρια)

Καθεστώς 13.2, 13.3 - €100 / εκτάριο (€70 / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση που ξεπερνά τα 10 εκτάρια)

ΜΕΤΡΟ 14

ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 7.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο θα έχει εφαρμογή σε όλους τους κτηνοτρόφους/ ιδιοκτήτες προβάτων ή/και αιγών με ελάχιστο κριτήριο τον αριθμό παραγωγικών προβατινών/ θηλυκών αιγών τα 34 ζώα.

Οι συμμετέχοντες δεσμεύονται να αναλάβουν ένα διετές σχέδιο καλής διαχείρισης για την ευημερία των αιγοπροβάτων το οποίο θα περιλαμβάνει ετήσια ανασκόπηση της ευημερίας των αιγοπροβάτων, παρακολούθηση και τήρηση στοιχείων της ευημερίας των αιγοπροβάτων, ετήσιο σχέδιο προληπτικών ελέγχων. Παράλληλα υποχρεούνται να τύχουν εκπαίδευσης από το Τμήμα Γεωργίας σχετικής με τις επιλέξιμες δράσεις του μέτρου.

Πέραν των πιο πάνω βασικών προϋποθέσεων για ένταξη στο μέτρο οι κτηνοτρόφοι θα πρέπει να αναλάβουν τουλάχιστον 3 από τις πιο κάτω 4 δράσεις:

- A. Εφαρμογή βιοασφάλειας
- B. Διατήρηση σωματικής κατάστασης και εξάλειψη των ευνουχισμών
- Γ. Πρόληψη παραγόντων που προκαλούν χωλότητα
- Δ. Έλεγχος για ακάρεα, τσιμπούρια, ψύλλους και ψείρες

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι κάτοχοι αιγοπροβάτων (φυσικά ή νομικά πρόσωπα).

Οι μονάδες που μπορούν να συμμετέχουν στο Μέτρο θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον 34 ενήλικα (άνω των 7 μηνών) θηλυκά ζώα (προβατίνες/ θηλυκές αίγες)

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης για την κάθε δράση καθορίζεται ως ακολούθως:

- A. Εφαρμογή βιοασφάλειας - €3.37 ανά ζώο
- B. Διατήρηση σωματικής κατάστασης και μείωση ευνουχισμών - €3.2 ανά ζώο
- Γ. Πρόληψη παραγόντων που προκαλούν χωλότητα - €2.84 ανά ζώο
- Δ. Έλεγχος για ακάρεα, τσιμπούρια, ψύλλους και ψείρες - €2.84 ανά ζώο

Το μέγιστο ποσό ενίσχυσης ανέρχεται στα €12.25 ανά ενήλικο ζώο

ΜΕΤΡΟ 16 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ € 3.000.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο της συνεργασίας στοχεύει στην στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης, μέσω δραστηριοτήτων που προάγουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων παραγόντων του αγροδιατροφικού και δασοκομικού τομέα ώστε να εργαστούν από κοινού με στόχο την πραγματοποίηση έργων καινοτομίας για τα κυπριακά δεδομένα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε έργα συνεργασίας που προάγουν την ανταγωνιστικότητα, το περιβάλλον και τη μεταφορά γνώσεων, εμπειριών και καινοτομίας στις αγροτικές περιοχές αλλά και στις επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΡΙΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 16.1

Στήριξη για την εγκαθίδρυση και λειτουργία Επιχειρησιακών Ομάδων

Καθεστώς 16.2

Δημιουργία νέων συστημάτων ποιότητας

Καθεστώς 16.4

Βραχείες αλυσίδες και τοπικές αγορές

Καθεστώς 16.1

ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΘΥΔΡΙΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο του Καθεστώτος παρέχεται ενίσχυση για τη σύσταση και λειτουργία επιχειρησιακών ομάδων οι οποίες εφαρμόζουν πιλοτικά προγράμματα που στοχεύουν μεταξύ άλλων στην ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων, στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στους τομείς της γεωργίας και των τροφίμων, στην καλύτερη ένταξη των πρωτογενών και μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων στην αλυσίδα τροφίμων και στη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας στα γεωργικά προϊόντα.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

- Υπό σύσταση επιχειρησιακές ομάδες
- Εγκριμένες επιχειρησιακές ομάδες.

Στις επιχειρησιακές ομάδες θα πρέπει να συμμετέχουν ως συνεργαζόμενοι φορείς τουλάχιστον ένας παραγωγός ή δασοκομος ή ομάδα παραγωγών και τουλάχιστον ένας από τους πιο κάτω:

ερευνητικοί φορείς, παράγοντες της αγοράς (π.χ. στον τομέα της προώθησης - διάθεσης ή/και μεταποίησης) καθώς και άλλοι συνεργαζόμενοι φορείς οι οποίοι θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Καθεστώτος.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για τη σύσταση και εγκαθίδρυση των επιχειρησιακών ομάδων το μέγιστο ύψος ενίσχυσης ανέρχεται στις €2.000.

Για τις δαπάνες που προκύπτουν από την εφαρμογή του πιλοτικού έργου το ποσοστό ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών με εξαίρεση τις επενδυτικές δαπάνες όπου το ποσοστό ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 60%.

Το ποσό ενίσχυσης των έργων θα κυμαίνεται μεταξύ €10.000 και €100.000.

Καθεστώς 16.2

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ενίσχυση συνεργασιών οι οποίες θα εφαρμόζουν προγράμματα

για τη δημιουργία νέων εθελοντικών συστημάτων ποιότητας (δημιουργία νέων προτύπων) που σχετίζονται με γεωργικές δραστηριότητες και συστήματα γεωργίας από τα οποία παράγονται προϊόντα υψηλής ποιότητας.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Συνεργασίες ή επιχειρησιακές ομάδες.

Στις συνεργασίες και στις επιχειρησιακές ομάδες θα πρέπει να συμμετέχουν ως συνεργαζόμενοι φορείς τουλάχιστον α) ένας παραγωγός ή ομάδα παραγωγών και β) τουλάχιστον ένας από τους πιο κάτω: πάροχοι συμβουλευτικών υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων τεχνικών εμπειρογνομόνων και εμπυχωτών, φορείς πιστοποίησης, τοπικοί παράγοντες ή άλλοι φορείς που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Καθεστώτος.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσοστό ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών με εξαίρεση τις επενδυτικές δαπάνες όπου το ποσοστό ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 60%.

Το ποσό ενίσχυσης των έργων θα κυμαίνεται μεταξύ €10.000 και €50.000.

Καθεστώς 16.4

ΒΡΑΧΕΙΕΣ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Καθεστώς στηρίζει την ανάπτυξη οριζόντιων και κάθετων συνεργασιών μεταξύ παραγόντων της αλυσίδας τροφίμων με σκοπό τη δημιουργία και ανάπτυξη βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών. Επιπρόσθετα, παρέχεται στήριξη σε δράσεις προώθησης, σε τοπική κλίμακα, βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι επιχειρησιακές ομάδες και συνεργασίες οι οποίες ικανοποιούν τα κριτήρια που καθορίζει η Διαχειριστική Αρχή. Στις συνεργασίες θα πρέπει να συμμετέχουν ως συνεργαζόμενοι φορείς γεωργοί ή/και οι διάφορες οργανώσεις τους ή σύνδεσμοι που ασχολούνται με την εμπορία των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και άλλοι τομείς της αλυσίδας τροφίμων όπως για παράδειγμα βιοτεχνίες τροφίμων (π.χ. αρτοποιεία, food artisans),

επιχειρήσεις λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, τοπικά μπακάλικα, εξειδικευμένα καταστήματα κ.λπ.), φορείς του επισιτιστικού κλάδου (εστιατόρια, ταβέρνες, αγροτουριστικά καταλύματα, ξενοδοχεία, επιχειρήσεις μαζικής εστίασης), καταναλωτές και οι οργανώσεις τους, φορείς οργάνωσης και διανομής προϊόντων (logistics), πάροχοι συμβουλευτικών υπηρεσιών, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, τοπικοί παράγοντες, τοπικές αρχές, δημόσιοι φορείς ή άλλοι φορείς που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του μέτρου.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών με εξαίρεση τις επενδυτικές δαπάνες όπου το ποσοστό ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 60%.

Το ποσό ενίσχυσης των έργων θα κυμαίνεται μεταξύ €10.000 και €100.000.

ΜΕΤΡΟ 19 ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €12.500.000

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το LEADER είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωση μέσα από την οποία οι φορείς των αγροτικών περιοχών συνενώνουν τις δυνάμεις τους, δημιουργούν τις Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), οι οποίες εφαρμόζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης έτσι ώστε να ενδυναμωθεί η ανάπτυξη στην περιοχή τους. Η πρωτοβουλία LEADER εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Κύπρο κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Κατά την περίοδο αυτή, οι ΟΤΔ απέκτησαν σημαντικές εμπειρίες και δεξιότητες οι οποίες θα αποτελέσουν την βάση για μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στην τοπική ανάπτυξη κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Το Μέτρο θα εφαρμοσθεί κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά αναπτυξιακά προβλήματα με στόχο τη αντιμετώπιση της αναπτυξιακής τους υστέρησης, τόσο στους τομείς της τοπικής οικονομίας, όσο και στους τομείς των υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους κατοίκους

ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ:

Καθεστώς 19.1

Προπαρασκευαστική Υποστήριξη

Καθεστώς 19.2

Στήριξη για την υλοποίηση πράξεων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

Καθεστώς 19.3

Προετοιμασία και υλοποίηση Έργων συνεργασίας των ΟΤΔ

Καθεστώς 19.4

Έξοδα Λειτουργίας - Συντονισμός της Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης

Καθεστώς 19.1

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο του Καθεστώτος χρηματοδοτείται η προπαρασκευαστική υποστήριξη των ομάδων πρωτοβουλίας οι οποίες προτίθενται να ετοιμάσουν Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης για έγκριση ΟΤΔ. Η προπαρασκευαστική υποστήριξη περιλαμβάνει την στήριξη δράσεων για τη δημιουργία ικανοτήτων, την κατάρτιση και τη δικτύωση, με σκοπό την προετοιμασία και την υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι νέες ή υφιστάμενες συνεργασίες που θα καλύπτουν τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1303/2013 ως προς την σύσταση και την δομή των ΟΤΔ.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Μέγιστο ποσό €40.000 ανά Δικαιούχο και θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 19.2

ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο του Καθεστώτος 19.2 θα ενισχυθούν οι Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης των ΟΤΔ που θα εγκριθούν από την Αρμόδια Αρχή. Οι Στρατηγικές θα σχεδιαστούν από τις ΟΤΔ, βάσει των αναγκών της περιοχής παρέμβασής τους, λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες και τα πλεονεκτήματά της και θα ετοιμαστεί με την εκ των κάτω προς τα πάνω προσέγγιση με την διαβούλευση μεταξύ της ΟΤΔ των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης και των τοπικών φορέων.

Οι ακόλουθες δράσεις είναι επιλέξιμες για επιδότηση στο πλαίσιο εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου των ΟΤΔ.

Δράσεις εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για μη γεωργικές δραστηριότητες:

Διοργάνωση εκπαιδύσεων με θέματα όπως παραδοσιακά επαγγέλματα και τουρισμός της υπαίθρου.

Δράσεις ενίσχυσης επενδύσεων για μη γεωργικές δραστηριότητες:

Επενδύσεις για δράσεις αγροτουρισμού και χειροτεχνίας όπως παραδοσιακά εστιατόρια ή καφενεία, μικρές ξενοδοχειακές μονάδες, επισκέψιμα αγροκτήματα, καταστήματα λιανικής πώλησης που σχετίζονται με γεωργικά προϊόντα και άλλες εμπλουτιστικές δραστηριότητες που συνδέονται με τη φύση, τον πολιτισμό, την παράδοση.

Δημόσιες υποδομές μικρής κλίμακας:

Επιλέξιμα θα είναι μόνο μικρής κλίμακας έργα, με το συνολικό ποσό ενίσχυσης του έργου να μην ξεπερνά τις €200.000.

Συνεργασία:

Επιλέξιμες δράσεις σε αυτή την κατηγορία αφορούν συνεργασία για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας, κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων, ανάπτυξη ή εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό και άλλες συνεργασίες που δεν περιλαμβάνονται στο Μέτρο 16 του ΠΑΑ 2014-2020.

Άλλες Δράσεις μικρής κλίμακας που στοχεύουν στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών βασισμένες στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής:

Σε αυτήν την κατηγορία επιλέξιμες θα είναι δράσεις μικρής κλίμακας που στοχεύουν στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, όπως σύνθετα, ολοκληρωμένα έργα, καινοτόμα/ πιλοτικά έργα, έργα βασισμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι οι ΟΤΔ οι οποίες υλοποιούν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης και οι οποίες εγκρίνονται από την Αρμόδια Αρχή. Για τις επιμέρους δράσεις των Στρατηγικών, οι Δικαιούχοι θα καθορίζονται στο Τεύχος Ενημέρωσης των ΟΤΔ πριν από την κάθε προκήρυξη, ανάλογα με την κατηγορία δράσης.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Τα ποσά και τα ποσοστά ενίσχυσης θα καθορίζονται στα έντυπα ενημέρωσης που θα ετοιμάζονται από τις ΟΤΔ.

Καθεστώς 19.3

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΤΔ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στο πλαίσιο του Καθεστώτος 19.3 θα χρηματοδοτούνται δράσεις για την προετοιμασία και υλοποίηση έργων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας. Μέσα από τις δράσεις αυτές θα υλοποιούνται κοινές ενέργειες μεταξύ των ΟΤΔ της ίδιας χώρας ή διαφορετικών Κρατών Μελών.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι οι ΟΤΔ που έχουν εγκριθεί από την Αρμόδια Αρχή.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Καθεστώς 19.4

ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στόχος του Καθεστώτος αυτού είναι η ενίσχυση της λειτουργίας των ΟΤΔ, η απόκτηση δεξιοτήτων και η εμπύχωση στην περιοχή.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Καθεστώτος, χρηματοδοτούνται έξοδα λειτουργίας και ενισχύεται ο συντονισμός, προκειμένου να υλοποιηθεί η Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης από την εγκεκριμένη ΟΤΔ.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι οι ΟΤΔ που έχουν εγκριθεί από την Αρμόδια Αρχή.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Η υποστήριξη για έξοδα λειτουργίας και συντονισμού δεν θα υπερβαίνει το 20% της συνολικής δημόσιας δαπάνης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Τουλάχιστον ένα ποσοστό της τάξης του 5% του συνολικού ποσού του Καθεστώτος, θα δαπανάται σε έξοδα συντονισμού.

ΜΕΤΡΟ 20

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €4.610.145

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μέσω του Μέτρου καλύπτονται δαπάνες για την ομαλή εφαρμογή του ΠΑΑ 2014-2020. Πιο συγκεκριμένα οι δαπάνες αφορούν τα ακόλουθα:

- δράσεις που σχετίζονται με την ετοιμασία, τη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος
- δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Προγράμματος
- χρηματοδότηση των δαπανών λειτουργίας του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου και του σχεδίου δράσης του
- χρηματοδότηση εξωτερικών αξιολογήσεων που απαιτούνται για το Πρόγραμμα
- κάλυψη δαπανών των συνεδριάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης
- συμμετοχή εμπλεκόμενων λειτουργιών σε συναντήσεις της Επιτροπής που σχετίζονται με το Πρόγραμμα καθώς και σε σχετικά συνέδρια ή σεμινάρια

- εκ των υστέρων αξιολόγηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 καθώς και προπαρασκευαστικές δαπάνες για την επόμενη προγραμματική περίοδο
- δαπάνες που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το Πρόγραμμα και συμβάλλουν στην ορθολογικότερη, αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Προγράμματος αλλά και ευρύτερα της αγροτικής ανάπτυξης

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ

Διαχειριστική Αρχή Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση αφορά το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ (ΕΑΔ)

Το ΕΑΔ έχει συσταθεί εντός των δομών του Τμήματος Γεωργίας. Μέσω του ΕΑΔ επωφελούνται όλα τα οργανωμένα αγροτικά σύνολα, οι φορείς και οι υπηρεσίες που ασχολούνται με την Αγροτική Ανάπτυξη. Η δικτύωση μέσω του ΕΑΔ έχει ως στόχο την αύξηση της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών στην υλοποίηση της αγροτικής ανάπτυξης, τη βελτίωση της ποιότητας εφαρμογής των

Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης, την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και των δυνητικών δικαιούχων για την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης καθώς και την προώθηση της καινοτομίας στη γεωργία, τη παραγωγή τροφίμων, τη δασοπονία και τις αγροτικές περιοχές.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΡΩΝ

ΠΑΑ 2014-2020

ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)
M01	Δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης	2.000.000
M03	Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων	3.000.000
M04	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	53.700.000
M06	Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών	7.000.000
M07	Βασικές Υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές	15.000.000
M08	Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών	6.500.000
M09	Σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών	3.000.000
M10	Γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα	60.000.000
M11	Βιολογική Γεωργία	14.000.000
M12	Ενισχύσεις στο πλαίσιο του Natura 2000 και της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα	4.000.000
M13	Ενισχύσεις περιοχών που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα μειονεκτήματα	38.000.000
M14	Καλή μεταχείριση των αιγοπροβάτων	7.000.000
M16	Συνεργασία	3.000.000
M19	Στήριξη για την τοπική ανάπτυξη μέσω LEADER	12.500.000
M20	Τεχνική Υποστήριξη	4.610.145
Ανενεργό Μέτρο	Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών	10.000.000
	Σύνολο	243.310.145

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών

www.capo.gov.cy / τηλ. 77771999

Μονάδες Εφαρμογής

Τμήμα Γεωργίας τηλ. 22408519/516

Τμήμα Δασών τηλ. 22403712

Υπουργείο Εσωτερικών τηλ. 22409920

Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού τηλ. 22867154

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο τηλ. 22408652

ΕΚΔΟΣΗ:

Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 2014-2020

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

**Η έκδοση συγχρηματοδοτείται από το
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης**

ISBN 978-9963-1-0005-7

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2014 - 2020**